

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Анотація. В дослідженні проаналізовано розвиток конкурентоспроможності підприємства в умовах цифровізації економіки, а також виявлено вплив на загальні умови господарювання та управління підприємствами.

Ключові слова: цифрова економіка; цифрові технології; конкуренція; конкурентоспроможність підприємства.

COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY

Abstract: The research analyzes the development of the enterprise's competitiveness beyond the digitalization of the economy and also reveals the impact on the state and the management of enterprises.

Keywords: digital economy; digital technologies; competition; competitiveness of the enterprise.

Сучасні тенденції економіки в цілому обумовлюють те, що лідерів ринку визначає не багаторічна історія успіху, не вартість нерухомості та активів, не кількість патентів чи доступність капіталу, а здатність змінюватись та адаптувати своє підприємництво до новітніх умов. Цифрові технології, що з'явилися протягом останнього десятиліття допомагають знайти резерви для підвищення ефективності та можливості стрімкого конкурентного розвитку підприємств. Водночас, вони вимагають змінити існуючі моделі управління, переформувати комунікаційні потоки, технології та організаційну структуру підприємств на основі нових цінностей, пріоритетів та орієнтирів, заснованих на партнерстві, клієнтоорієнтованості, іноваційності та синергії. Незважаючи на численність наукових досліджень з розвитку цифрової економіки, в умовах, коли цифрові технології стають все більш досконалими та інтегрованими, викликаючи трансформацію суспільства та економіки загалом, залишаються недостатньо дослідженими питання впливу цифрових технологій на підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Аналіз літератури дозволив прийти до висновку, що серед економістів науковців та практиків не існує єдиного підходу визначення поняття цифрової економіки. У класичному розумінні «цифрова економіка» – це діяльність, у якій ключовими факторами (засобами) виробництва є цифрові дані та їх використання, що дозволяє істотно підвищити ефективність та продуктивність різних видів діяльності [1, 2]. Зокрема, Н. К. Норець та А. А. Станкевич стверджують, що цифрова економіка виступає найважливішим двигуном інновацій, конкурентоспроможності та динамічного розвитку [3].

У сучасних умовах господарювання конкурентний ринок характеризується стрімким зростанням вимог споживачів, що свідчить про посилення конкурентної боротьби, зміцнення позицій конкурентів та скорочення термінів впровадження інноваційних технологій. Конкуренція змушує суб'єктів ринку пильно досліджувати дії своїх конкурентів та оперативно приймати рішення, що зумовлюють ліквідацію негативних наслідків їхнього конкурентного тиску і сприяють стабільному розвитку суб'єкта в умовах жорсткої конкуренції, тобто забезпечують його конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність є однією з центральних категорій сучасної економічної науки, з якою традиційно пов'язують успішність функціонування суб'єктів конкурентних відносин, ефективність та стабільність розвитку ринкового механізму в цілому. Конкурентоспроможність підприємства найчастіше пов'язують зі здатністю випускати конкурентоспроможну продукцію, послуги, здатність до продуктивного та ефективного функціонування, здатність задовольняти потреби споживачів краще, ніж це роблять основні конкуренти. Конкуренція сприяє динамічному розвитку цифрових технологій, що робить їх основними інструментами у боротьбі за споживача.

Наразі підприємства мають використовувати не одну, а цілий комплекс інтегрованих цифрових технологій, продуктів та послуг таких як CRM & BPM, RetailTech, BioTech, LegalTech, NanoTech,

FinTech, InsurTech, Digital marketing, Digitalстрахування та інші. Всі перераховані системи мають певну цінність для підприємства, вони прискорюють роботу, економлять ресурси, збільшують прибуток, створюють унікальний користувальницький досвід, відкривають принципово нові галузі розвитку, тощо [4].

Цифровізація економіки та цифрова епоха загалом змінюють загальноприйнятий підхід до ведення бізнесу, а також вимоги до інформаційних технологій, що використовуються: до системи управління маркетингом, продажами та сервісом, до телефонії та месенджерів, до систем документообігу та управління персоналом, до облікових систем та безлічі інших корпоративних додатків.

Для оптимізації внутрішніх комунікацій використовують спеціалізоване програмне забезпечення – ERP, системи електронного документообігу, CRM, B2B-системи, UPE-платформи з управління ефективністю. Цікаво, що за дослідженнями Dell EMC [5], 95% великих підприємств не відповідають вимогам нового цифрового бізнесу, причому 71% підприємств згодні, що втрачають конкурентоспроможність без цифрової трансформації. Успішно трансформовані підприємства у 7 разів частіше називають цифрові технології конкурентною перевагою та джерелом отримання надвигоди, а 96% з них майже вдвічі перевиконали свої плани щодо доходів.

Суб'єкти бізнесу вже розуміють, що настав час переходити до цифрової трансформації. У той же час, у багатьох підприємств програмний цикл досі вимірюється місяцями, або навіть роками; вони використовують ізольовану інфраструктуру та жорстку, застарілу архітектуру, тобто продовжують стикатися з бар'єрами на шляху до цифрової трансформації. Так, 12% підприємств використовують застарілі інформаційні технології, 42% демонструють прогрес у IT-трансформації, але мало впроваджують сучасні технології дата-центрів, 41% підприємств використовують та модернізують технології дата-центрів та методи доставки IT-послуг, і лише 5% підприємств йдуть у ногу з цифровими перетвореннями [1].

Кожен бізнес найближчим часом змушений буде успішно пройти процеси цифрової трансформації, або розчинитись в архівах пошукових систем. Для кожного підприємства це зміна організаційної культури та впровадження нових цифрових технологій та комунікацій, що розширюють можливості підприємства та дозволяють формувати власну так звану «екосистему» у взаємодії зі своїми контактними аудиторіями.

Таким чином, конкурентоспроможність підприємства можна визначити як здатність підприємства краще забезпечувати пропозицію товарів або послуг, порівняно з конкурентами, за рахунок надання товарів або послуг з диференційованими властивостями за дотримання стандартів якості. Проведений аналіз щодо фактичного впливу цифрових технологій на конкурентоспроможність підприємств показав, що сьогодні великі переваги від використання цифрових технологій мають ті підприємства, які здійснюють цифрову трансформацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабкін А. В. Цифрова економіка та її вплив на конкурентоспроможність підприємницьких структур / О. В. Бабкін, О. В. Чистякова // Російське підприємництво. - 2017. - Том 18, №24. – С. 4087–4102
2. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі / С. В. Коляденко. // Економіка. Фінанси. Менеджмент. – 2016. – № 6. – С. 106–107.
3. Норець Н. К. Цифрова економіка: стан та перспективи розвитку / Н.К. Норець, А.А. Станкевич // Інноваційні кластери у цифровій економіці: теорія та практика: тези доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю (17–22 травня 2017 року) / за ред. д-ра екон. наук, проф. А.В. Бабкіна. - СПб.: Вид-во Політехн. ун-ту, 2017. - С. 173-179.
4. Шваб К. Четверта промислова революція: переклад з англійської / К. Шваб. - Москва : Видавництво «Э». – 2017. – 208 с
5. Jewell T. Developer-Led Landscape: 2021 Trends Foretell New Approaches to DevOps – Access mode: https://tylerjewell.substack.com/p/2021-developer-trends?utm_source=url

Чередник Анна Олегівна – кандидат економічних наук, викладач кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, Харківський національний університет імені Семена Кузнеця, Харків. e-mail: AnnetBlejkk@gmail.com

Cherednyk Anna O. – PhD in economics, Lecturer of the department of Economy of enterprise and business organization, Simon Kuznets Kharkiv National University of economics, Kharkiv. e-mail: AnnetBlejkk@gmail.com